І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. No. 232. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЦЕНТІВ 20 CENTS СУБОТА, 21-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1974 Ч. 232. VOL. LXXXI.

НЕЛСОН РОКЕФЕЛЛЕР ЗАПРИСЯЖЕНИЙ НА 41-ГО ВІЦЕПРЕЗИДЕНТА ЗСА

Вашингтон. — У четвер, 19 грудня, Нелсон А. Рокефеллер, довголітній губернатор стейту Ню Йорк, був заприсяжений головним суддею Борреном Е. Берґером на 41-го віцепрезидента З'єднаних Стейтів Америки. У присутності президента Джералда Форда, членів уряду, своєї родини, членів обох Палат Конґресу, дипломатичного корпусу, суддів Найвищого Суду ЗСА та приятелів, Нелсон Рокефеллер офіційно перебрав пост, який від 9-го серпня ц.р. не був обсаджений, бо в той день тодішній віцепрезидент Джералд Форд став президентом ЗСА, з огляду на резиґнацію президента Ричарда Ніксона. Заприсяження Нелсона Рокефеллера відбулося в 10-12 год. вечора у приміщеннях Сенату і було передаване на телебаченні та через радіо. Між іншим, це був перший раз, що телевізійні апарати були дозволені в залі Сенату. Нелсон Рокефеллер у четвер, 19-го грудня, присягав на ту саму родинну Біблію, на яку присягав вже чотири рази раніше, коли перебирав пост губернатора Ню Йорку після 4-ох успішних виборів.

Тільки кілька годин перед заприсяженням, Палата Репрезентантів 287-ма голосами проти 128-ох затвердила номінацію Рокефеллера на пост віцепрезидента. Сенат дав свою згоду ще у вівторок, 10-го грудня, голосами 90 проти 7. Зразу після голосуванням Палатою Репрезентантів, Білий Дім видав заяву, в якій президент Джералд Форд виявив своє велике задоволення з приводу затвердження Нелсона Рокефеллера на пост віцепрезидента, погратулював йому і заявив, що переконаний, що „всі американці матимуть велику користь із видатної і відданої публічної служби нового Віцепрезидента".

Після заприсяження, віцепрезидент Нелсон Рокефеллер відчитав коротку промову, в якій сказав: „Я маю велике почуття вдячности за привілей служити країні, яку я люблю". Він подякував всім тим, які причинилися до того, що він став віцепрезидентом, а саме, подякував президентові Фордові, Конґресові, а також п-і Бетті Форд, жінці Президента, „за її теплоту та відвагу". Крім того висловив любов і захоплення для своєї жінки „Геппі" - Марґарети. Як відомо, обидві жінки недавно перейшли операцію на рака.

У своїй промові Нелсон Рокефеллер також подякував масовим засобам інформації за докладне передавання інформації під час цілої процедури слідства, яке він мусів пройти перед затвердженням його номінації Конґресом. Подякував також громадянам ЗСА, які справді також брали участь, хоча тільки посередню, в його виборі на віцепрезидента, бо голосували на законодавців, які затвердили його на цей пост, а також подякував головному судді Борренові Берґерові за переведення присяги. Новий Віцепрезидент обіцяв якнайтіснішу співпрацю з президентом Фордом і Конґресом для розв'язки серйозних проблем країни, внутрішніх і зовнішніх, але сказав що „нема нічого злого з Америкою, чого самі американці не можуть виправити". Ці слова Віцепрезидента викликали бурю оплесків з боку присутніх.

Після промови віцепрезидента Рокефеллера, виконуючий обов'язки лідера Демократичної більшости в Сенаті, сенатор Роберт Бирд із Вест Вірджінії, та лідер Республіканської меншости сенатор Гю Скотт із Пенсильвенії привітали Нелсона Рокефеллера, після чого він офіційно перебрав свою додаткову функцію президента Сенату. Після виміни жартами із сенатором Бирдом, який під час публічних переслухувань Рокефеллера Сенатською комісією правило ставив Рокефеллерові найбільш гострі запити, новий Віцепрезидент залишив залю Сенату, вітаючись під час виходу з багатьма присутніми.

Віцепрезидент Нелсон Рокефеллер належить до тих американських державних мужів, які під час своєї довгої публічної служби мали багато нагод добре познайомитись з українською громадою в Америці та її станом і прагнення як і з незавидним положенням поневоленого українського народу і його змаганням до волі і незалежности. Бувши губернатором Ню Йорку, Нелсон Рокефеллер кожного року підписував проклямацію Дня Української Незалежности 22-го січня та багато разів виступав на українських імпрезах, стягаючи на себе часто гострі виступи совєтської пропаґанди, яка принагідно глумливо називала його „Дядьком українських буржуазних націоналістів".

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ НЕЛСОН А. РОКЕФЕЛЛЕР

НАРОДНИЙ ФОНД УККА

(СТАН 19-го ГРУДНЯ)

ЦЬОГОРІЧНА МЕТА —	$ 100,000.00
ДОСІ ЗІБРАНО —	$ 75,600.00
ПОТРІБНО ЩЕ —	$ 24,400.00

В четвер, 19 грудня, Народний Фонд Українського Конґресового Комітету збільшився на дальшу одну тисячу долярів, досягнувши разом суму 75,600 долярів отже для досягнення наміченої на цей рік сто-тисячної мети потрібно ще 24.400 долярів. В тому дні більші пожертви вплинули з Відділу УККА в Балтиморі (референт Фонду Теофіль Попович) — $300. Індивідуальні пожертви по $100 надіслали: д-р Роман Смик з Кол Сиіті, Ілл., який по такій сумі вплачує до УНФонду кожного року вже від 20 років, Роман Пристай з Рочестеру, Тарас Керницький з Детройту та Павло Німець з Менчестеру. З канцелярії УККА інформують, що згідно з одержаними вістками і повідомленнями, у понад 100 наших громадах саме тепер дуже інтенсивно відбувається збірка Фонду, що дає оправдані надії, що кінцева мета буде досягнена. Усім платникам Національного Датку канцелярія УККА вислала святочні побажання.

У вчорашньому повідомленні про сто-долярові пожертви прохається поправити помилково подане прізвище жертводавців з Вашинґтону: має бути — проф. Олександер і Марія Вороняки.

Національний Даток і пожертви до УНФонду посилати на адресу:

Ukrainian Congress Committee of America
302-304 W. 13th St.
New York, N. Y. 10014

Усі пожертви на Фонд УККА звільнені від оподаткування.

Конґрес схвалив 2.69 більйона долярів на закордонну допомогу

Вашингтон. — У середу, 18 грудня, Палата Репрезентантів 209-ма голосами проти 189-ох схвалила компромісовий законопроєкт, який призначує 2.69 більйона долярів на закордонну допомогу на поточний фіскальний рік, який кінчається 30 червня 1975-го року. Законопроєкт був переданий президентові Фордові, бо Сенат схвалив його ще у вівторок, 17 грудня, 49-ма голосами проти 41-го. Президент Форд через своїх речників заявив, що підпише цей законопроєкт. Компромісовий законопроєкт також містить постанову, згідно з якою військова допомога для Туреччини, припинена 10-го грудня ц.р., могла б продовжуватися принаймні до 5-го лютого 1975-го року, але тільки під умовою, що президент Форд докаже Конґресові, що робляться всі можливі заходи для полагодження конфлікту на Кипрі. Первісно Палата Репрезентантів хотіла цілком припинити цю допомогу, а Сенат пропонував відложити припинення допомоги аж до 14-го лютого наступного року. Остаточно обидві Палати Конґресу погодилися на компроміс і рішили продовжити військову допомогу для Туреччини принаймні до 5-го лютого.

Українська література в Кольорадському університеті

Болдер, Кольорадо. (Е-й). Кольорадський університет впровадив з початком зимового семестру 1974 р. виклади з української літератури. Лекції розпочалися, починаючи з вересня 1974, та будуть продовжуватися реґулярно в обох семестрах кожного академічного року. В цьому семестрі провадиться курс: „Розвиток української літератури між двома світовими війнами". Курс дає 3 семестральні кредити, призначений для старших студентів та зареєстрований під числом 461.

У слідуючому академічному році, 1975/76, плянується поширити виклади українознавства на курси з української мови та культури. Будуть також спроби запрошувати додатково гостинних викладачів до реґулярних курсів.

Кольорадський університет, який має 30,000 студентів, перший раз у своїй історії впровадив для студентів всіх відділень виклади з української літератури. Зацікавлення та участь студентів, перший раз у своїй істопроф. д-р Євген Петрівський.

Треба ще згадати, що бібліотека Кольорадського університету розпоряджає досить поважною збіркою українїстики (книжки, журнали, мікрофільми, пластинки). Українська колекція у бібліотеці збільшується поступово виданнями минулих століть, як і книжками сучасної і новішої літератури. Збірка зовсім добре задовольняє потреби читачів, нею не лиш студентами та професорами, але й ширшими колами громадянства.

Маґістерський іспит з українських предметів в Пенсильвенійському університеті

Філядельфія. — 12-го грудня ц.р. Євген Хмілевський здав успішно маґістерський іспит із славістики з українськими предметами — мови і літератури — як головними в славістичному департаменті Пенсильвенійського університету. Головна писана праця студента була присвячена поетичній творчості Пантелеймона Куліша („Розвиток поетичного хисту П. О. Куліша"), а головна семінарійна праця творчости Максима Рильського („Максим Рильський як неокласик"). Екзамінаційна комісія була в складі голови („чермана") департаменту д-р Еліпта Мосмана та д-р Наталії Пазуняк. Є. Хмілевський проживає в Нюарку.

МИКОЛА ПРИХОДЬКО ВІДЗНАЧЕНИЙ БРИТИЙСЬКОЮ ГРАМОТОЮ

Ніяґара Фолс, Онтаріо. — Микола Приходько, відомий публіцист і автор книжок „Один з п'ятнадцяти мільйонів" та „Бурхливий шлях на свободу", що були опубліковані англійською мовою масовими тиражами, одержав з Кембридж, Англія, грамоту, якою відзначено його, як „людину успіху 1973 року". Грамота з відзначенням були схвалені в червні 1974 року, а одержав він її на початку грудня. В грамоті пишеться, що її „призначено Миколі Приходькові за видатні досягнення" і що він відзначується як „людина успіху 1973 року".

СССР ГОСТРО РЕАҐУЄ НА ОБМЕЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ КРЕДИТІВ

Вашингтон. — Американсько-совєтські відносини і ціла політика „відпруження" несподівано найшлися у труднощах у зв'язку з відмовою Конґресу ЗСА задовольнити всі торговельні і фінансово-кредитові вимоги Москви. З одного боку, совєтські верховоди хотіли дістати для СССР статус упривілейованої держави у торговельних взаєминах із ЗСА, а з другої — кредити до суми не менше одного більйона долярів. І в одному і в другому випадку ці совєтські вимоги мали бути виконані з боку ЗСА без ніяких політичних передумов, мовляв, такі передумови — це було б втручування у внутрішні справи СССР.

Як відомо, спершу президент Ніксон, а тепер президент Форд практично приймали ці совєтські вимоги, а державний секретар Генрі Кіссінджер ставив собі навіть за першочергове завдання переконати сенаторів і конґресменів, що в інтересі ЗСА є піти на такий „компроміс" і дати Москві все, чого вона тільки не хотіла б. Так не сталося і під натиском Конґресу Адміністрація мусіла розпочати переговори з Москвою щодо деяких передумов, зокрема у пов'язанні з еміґрацією з СССР. Щоб дістати американські кредити і розвинути з ЗСА торгівлю совєтський режим, як виглядає, дав Генрі Кіссінджерові якісь незобов'язуючі обіцянки щодо збільшення еміґрації, але коли Конгрес ЗСА виявив натиск на уточнення такого домовлення, то совєтський міністер закордонних справ А. Ґромико формально таке домовлення заперечив. У додатку до законопроєкту про зовнішню торгівлю з додатком сенатора Г. Джексона щодо еміґрації з СССР, Конґрес схвалив постанову, якою обмежив висоту кредитів для СССР до 300 мільйонів долярів на час чотирьох років. Таке конґресове рішення викликало це гострішу московську реакцію, а совєтський амбасадор в ЗСА А. Добринін прямо заявив Г. Кіссінджерові, що ЗСА не дотримуються умов, на базі яких досягнуто „відпруження" в американсько-совєтських відносинах. Кредити у схваленій висоті для СССР мають практично малу вартість, враховуючи господарські труднощі СССР, про які стало відомо з останніх звідомлень з недавньої сесії Верховної Ради СССР. Знову ж становище американських законодавців, вислів якому дав сенатор Адлей Стівенсон мол., таке, що ЗСА не мають потреби в тому, щоб субсидіювати країну, національний прибуток якої є щодо величини на другому місці в світі після ЗСА.

Цікаве в тому становище Державного департаменту. З уповноваження Генрі Кіссінджера, речник Департаменту Р. Андерсон заявив що „ми вважаємо, що встановлення верхньої межі на кредити Експортно-імпортного банку незвичайно нерозумне і незвичайно нещасливе. Банк цей є дуже догідним нашим інструментом у наших комерційних взаєминах із Совєтським Союзом а ці, у свою чергу, є ключевим елементом у нашій загальній політиці щодо Совєтського Союзу. Підготовлюване якраз тепер законодавство зменшує можливості Адміністрації використовувати банк. Крім того, це незвичайно дискримінуюче Існують вже достатні механізми і засоби, які забезпечують, щоб банк діяв відповідально і цілком у згоді з нашими економічними та політичними інтересами". Неофіційно інформують, що Генрі Кіссінджер плянує рекомендувати президентові Фордові, щоб він поклав ветто на законопроєкт щодо обмеження кредитів для СССР.

СОВЄТСЬКІ ЖИДИ СТУРБОВАНІ ЕМІҐРАЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ УРЯДУ СССР

Москва. — Заява совєтського уряду в справах торговельного договору і вияснення міністра закордонних справ Андрея Громика в справі еміґрації із запереченням будь - яких зобов'язань з боку совєтського уряду, викликали стурбованість в першу чергу серед жидівського населення в СССР, яке надіялось на значні полегші у справах виїзду. Однак, враховуючи відносно примирливі заяви сенаторів Г. Джексона, Джевітса, Рібікоффа і других, деякі визначні совєтські дисиденти не втрачають надії і вірять, що справа еміґрації буде полагоджена позитивно. Панує переконання, що заява уряду СССР була тільки тактичним маневром. „Ми напевно будемо мати змогу скоріше, як це ми думаємо, покинути СССР" — заявив відомий в Москві математик Александер Лунц. Він думає, що „дух компромісу вже почав діяти". Натомість, другий видатний жидівський громадянин, фізик Марк Ацбель, витворену нову ситуацію вважає дуже серйозно і загрозливою. Знаючи совєтську систему, він каже: „немає жадного писаного документу в цій справі і тому вона вже заздалегідь засуджена на неуспіх". М. Ацбель навів конкретний випадок 8-годинного обшуку аґентами КҐБ в помешканні Александра Воронеля, якому вже була видана совєтська віза виїзду. І хоч обшук в помешканні А. Воронеля не пов'язують із заявою уряду, все ж таки він характеристичний.

Відомий дисидент математик Андрей Сахаров, оцінюючи нововитворену ситуацію, вважає, що якщо йдеться про еміґрацію — „уряд бажає мати вільну руку у цій для нього важливій справі". Сахаров не вірить в будь-яке додержання совєтських обіцянок. „Одиноким засобом забезпечення обіцянок совєтського уряду в справі еміґрації є домогтись, щоб вони стали законом". Михаїл Аґурскі, відомий кібернетик, в розчаруванні заявив, що остання подія „виразно демонструє повне банкрутство так званої тихої дипломатії, що її веде державний секретар ЗСА д-р Г. Кіссінджер не тільки в цьому відношенні, але також на всіх інших відтинках".

Політичні спостерігачі вважають, що повне порозуміння і погодження наступить мабуть напередодні приїзду генерального секретаря КПСС Леоніда Брежнєва до ЗСА літом 1975 року, коли вже почне діяти новий закон. Однак без полегшення еміґраційних процедур ледве чи можна буде осягнути повної згоди.

ПЕРЕВИДАНО „КОБЗАР" Т. ШЕВЧЕНКА З 1840 Р.

Київ. — Газета „Правда" з 17 грудня інформує, що видавництво художньої літератури „Дніпро" видало нове факсимільне видання збірки поезій Тараса Шевченка „Кобзар" з 1840 року.

ВІД 1970 Р. В УКРАЇНСЬКІЙ ССР „ЗНИКЛО" ЧОТИРИ МІЛЬЙОНИ УКРАЇНЦІВ

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗГ УГВР). — Згідно з інформаціями, що їх подав перший секретар Центрального Комітету Комуністичної Партії України і рівночасно член московського політбюра ЦК, Володимир Щербицький, сьогодні в Українській ССР українці становлять дві третини населення. Ця інформація знаходиться у статті Щербицького п. н. „Міжнародне значення досвіду національних відносин", що надрукована в офіціозі ЦК компартії України, журналі „Комуніст України" ч. 12, за грудень 1974 р. Стаття Щербицького є перекладом його статті з російського журналу „Проблемы мира и социализма" ч. 11 за 1974 рік, що появляється в Москві. У згаданій статті знаходиться таке речення: „В УРСР, крім українців, які становлять 2/3 населення, проживають люди більш як 100 націй і народностей".

Інформація Щербицького є небувалою ревеляцією. Справа у тому, що за дотеперішніми офіційними совєтськими джерелами, українці творять три четвертих населення УССР. „Большая Советская Енциклопедия", т. 44 подає, що в УССР „величезну більшість (більше як 3/4)становлять українці". Про таке саме число українців в УССР говорять інші совєтські джерела. Правда, між переписами населення в СССР в 1959 і в 1970 рр., відсотковий уділ українців серед населення УССР зменшився з 76.8% до 74.9%, проте все ж таки у 1970 році українці становили 3/4 населення УССР. Тепер же В. Щербицький твердить, що їх уже тільки дві треті населення УССР, значить не 74.9%, але 66.6%.

Коли ці відсоткові дані перерахувати на абсолютні числа, то виходить така картина: за даними Центрального Статистичного Управління Ради Міністрів УССР, на 1 січня 1974 року в УССР проживали 48.6 мільйонів людей. За Щербицьким тільки дві третини з них повинні бути українці, значить 32.4 міль. Але справа в тому, що згідно з останнім переписом населення. в 1970 році в УССР українців було 35.3 мілн., значить на 2.9 млн. більше як їх тепер подає Щербицький.

До цього ще треба додати, що за останні чотири роки, себто від перепису населення в 1970 році, число українців в УССР мусіло збільшитися хоч би порядком природного приросту. За підставу обчислення цього чотирорічного приросту можна взяти приріст між переписами в 1959 і 1970 роках. Тоді число українців в УССР зросло на 10% (з 32.1 до 35.3 млн.), або, приблизно по 300 тисяч річно. Таким чином за останні чотири роки українське населення УССР мало б збільшитися на 1.2 мільйони людей, себто українців в УССР тепер мало б бути 36.5 мільйонів, а не 32.4 мільйони (дві третини з 48.6 мільйонів усього населення УССР), як це сьогодні каже Щербицький.

Де зникли з України впродовж чотирьох останніх років чотири мільйони українців? І які совєтські статистичні показники про скількість українців в УССР правдиві: ті, які подали після перепису населення в 1970 році, чи ті, які тепер називає перший секретар ЦК компартії України?

Формується українська оселя на... Сибірі

Урґал, Сибір. — Згідно з повідомленням ТАСС з 16 грудня, тут почало оформлятися поселення з українців, які прибули з Донбасу на „добровільні" роботи при будівництві східньої частини Байкало - Амурської Маґістралі (БАМ). Досі ця група українських будівничих, яку туди перекинено з України для будівництва залізничого шляху у сибірській тайзі, була відома як „відділ українських будівничих Донбас". Як інформує ТАСС, на основі рішення Верхнєбуреїнського райвинконкому утворено у тому місці у тайзі т.зв. селищну раду („посьолковий совет"), до якої переведено вибори в неділю 15 грудня. Селищна рада складається з 25 депутатів. ТАСС інформує, що відразу „прямо з виборчого пункту люди йшли на будівельні площі", або інакше, вони навіть у неділю не мають вільного від праці часу. Про сподівану тривалість цього селища у тайзі, куди запроторено українців з Донбасу, говорить те, що вже розпочато будову клюбного будинку з залею на 500 місць, що, очевидно, засвідчує посередньо про величину цього селища.

Помер о. Орест Засійбіда, ЧСВВ

Лендздейл, Пенсильвенія. — У середу, 18-го грудня, тут в старечому домі Сестер Служебниць помер на 62-му році життя о. Орест Засійбіда, ЧСВВ, довголітній парох й ігумен св. Юра в Ню Йорку. Єромонаші похоронні Богослуження мали відбутися в п'ятницю, 20-го грудня, в 7-ій год. вечером в українській католицькій церкві св. Юра в Ню Йорку, а похорон в суботу, 21-го грудня, о 9-ій годині рано із цієї церкви на український католицький дієцезальний цвинтар св. Духа в Гемптенберґ, Н. Й. біля містечка Вашинґтонвилл, на якому оо. Василіяни закупили багато місць для померлих членів Чину.

Св. п. о. Орест Засійбіда народився 5-го травня 1912-го року в містечку Веґревилл, провінція Альберта, Канада. Вступив до новіціяту оо. Василіян в Мондері, Канада, у 1933-му році, вже після закінчення світських студій. Філософічно - Богословські студії закінчив у монастирі оо. Василіян у Мондері, Канада. Тимчасові обіти склав 16-го січня 1935 року, а монашу професію зложив 10-го листопада 1940 року. На священика був висвячений єпископом Василем Ладикою 29-го червня 1944 року. Вже як священик коротко працював в Канаді, а опісля на короткий час переїхав на працю до церкви св. Николая в Чикаґо, Ілл. Відтак був призначений до української католицької церкви в Бінґгемптоні, Н.Й. Від 1952-го року до 1966-го працював в церкві св. Юра в Ню Йорку, як парох і ігумен. Під час його пастирювання в Ню Йорку збудовано нову школу св. Юра. Від 1966-го року до 1970-го о. Орест Засійбіда був ігуменом монастиря св. Йосафата в Глен Кові, Н. Й. Після 1970-го року він знову працював в Чикаґо, Ілл., цього разу в парафії Різдва Божої Матері. Там він захворів і вернувся до Глен Кову. Опісля перебував в старечих домах Сестер Служебниць в Словтцбуруґу, Н. Й. і в Лендздейл, Пенсильвенія, де й помер у середу, 18-го грудня.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Заслона відкривається...

Немає найменшого сумніву, що для всіх більших і менших прихильників „лібералізації" торговельно - економічних та фінансово - кредитових взаємин ЗСА з СССР найновіша заява ТАСС з 18 грудня з одночасним опублікуванням повного тексту листа совєтського міністра закордонних справ А. Громика до державного секретаря Г. Кіссінджера з 26 жовтня в справі совєтської еміґраційної політики, — були відром дуже холодної води на голову. Це тим більше, що совєтська публікація всіх цих матеріялів прийшла після фактичного закінчення дискусії на цю тему в ЗСА та обміну листами між державним секретарем Г. Кіссінджером і сенатором Генрі Джексоном та свідчень Г. Кіссінджера в Сенаті, де він запевняв (як і в листі до сенатора Джексона), що СССР додержуватиметься „ліберальної" еміґраційної політики у тому сенсі, що дозволятиме на річну еміґрацію принаймні 60.000 совєтських громадян.

З листа А. Громика виразно видно, що в американському випадку йшлося або про „політику побожного бажання" щодо СССР, або про спробу відповідною фразеологією питання вільної еміґрації з СССР, яким були гостро зацікавлені окремі сеґменти американського населення, зручно обійти і відсунути в надії, що мине якийсь час і заінтересування цим питанням природно відумре. Важко повірити, щоб державний секретар Генрі Кіссінджер до такої міри був наївним, щоб він не розумів справжніх інтенцій і намірів совєтського уряду. Так не є і про це засвідчує той один факт, що він не хотів, щоб на цю тему в ЗСА взагалі велася дискусія і щоб питання прав людини в СССР покласти якнайглибше під сукно без права для будь - кого це прикриття знімати.

Дискусія в ЗСА на тему совєтської еміґраційної політики з натяками на те, що совєтський уряд, коли вже не формально, то фактично таки дозволить на еміґрацію і що це станеться під прямим натиском ЗСА, не могло остатися без відповідної совєтської реакції. Це тим більше, що „Голос Америки" інформував совєтських слухачів про цю дискусію, листи і американські вимоги та сподівання. Для СССР це стало справою принциповою і на це виразно звертає увагу у своєму листі А. Громико, підкреслюючи „принципове значення" цього питання. У висліді, не зважаючи на всі можливі наслідки, совєтський уряд рішив відхилити заслону і сказати своє традиційне тверде „нєт", формально відкинувши американську інтерпретацію, чи точніше, розвіявши американські надії на „лібералізацію" совєтської еміґраційної політики, а разом з цим і на пошанування в СССР прав людини в загальному. Все це, заявив недвозначно А. Громико, „внутрішня справа нашої держави" і нікому не вільно втручуватися до того, що та держава робить зі своїми громадянами.

Йдеться тепер тільки про те, чи американська сторона здобудеться на моральну силу, щоб з цього зробити належний висновок. Як досі виглядає, на це немає багато надій, бо вже сьогодні американські чинники намагаються це совєтське ствердження факту розглядати тільки як „тактичний маневр" СССР для збереження своєї „принципової" репутації, але з „тихою" згодою на американські вимоги.

Надто слаба критика

Президент Джералд Форд у вівторок, 17-го грудня, скритикував найбільшого американського продуцента сталі „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен" за те, що плянує підвищити на 8-10 відсотків ціни на майже дві треті всіх своїх продуктів. Але ця критика Президента була надто лагідна, щоб мати будь-які позитивні наслідки, тобто, щоб могла змусити цю корпорацію відкликати заплановані підвишки в цінах, або бодай зменшити їх. Насправді ціла критика складалася із слів, що „Президент стурбований і дуже розчарований" підвищками цього продуцента сталі, як і розчарований будь-якими іншими підвишками в цінах.

Можливий вплив цієї слабої критики був ще більше послаблений фактом, що не сам Президент виголосив ці слова, а доручив цю функцію своєму пресовому секретареві Ронові Нессенові. Самозрозуміло, що цілком інший ефект має критика, виголошена особисто Президентом ЗСА, а інший ефект, коли ця критика передана через посередника. Як відомо, президент Форд кількакратно заявляв, що не хоче відновляти примусової урядової контролі над цінами і платнями, а плянує своєю критикою переконувати окремі сектори економіки, щоб вони добровільно здержувалися від надмірних інфляційних підвишок у цінах і платнях. Якщо так, то Президент повинен вживати гостріших і більш ефективних способів критики. Його критика „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен" не була ані гострою, ані ефективною. А цей продуцент сталі таки заслужив на гостру критику, бо протягом цього року вже підвишив свої ціни на 20 відсотків і, згідно із твердженням деяких директорів цієї корпорації, чистий заробіток тієї корпорації за 1974-ий рік виноситиме понад 600 мільйонів долярів.

Гостріша критика з боку президента Форда могла б переконати цю корпорацію відкликати, або принаймні зменшити нові 8-10 відсоткові підвищки в цінах. Президент міг, наприклад, особисто заявити, що такі інфляційні підвишки можуть змусити його Уряд таки відновити примусову контролю над цінами і платнями. Загроза відновлення примусової урядової контролі переконливіше заставила б „Юнайтед Стейтс Стіл" передумати своє рішення.

В СССР почали публікацію 105-томного збірника перекладів творів сателітних країн

Москва. — „Літературна газета" з 11 грудня опублікувала ширшу інформацію про реалізацію пляну видання 15-томних збірок перекладів на російську мову „літератур соціялістичних країн". Повна збірка перекладів на російську мову нараховуватиме 105 томів, тобто на кожну „соціялістичну країну" припаде 15 томів перекладів. Перші томи перекладів з болгарської мови вже опубліковані, а у підготовці є твори із східньонімецької літератури. Публікація 105-томного збірника є у віданні Спілки письменників СССР, Інституту світової літератури ім. А. Горького, Інституту слов'янознавства і балканістики Московського університету та видавництв „Прогрес", „Художественная література", „Молодая ґвардія" і „Іскусство".

В. Чапленко

ДО ПИТАННЯ ПРО „ТИХИЙ ДІН" М. ШОЛОХОВА

Хоч це питання не з нашого письменства, але через те, що О. Солженіцин розголосив його на ввесь світ, не зайвим буде ознайомити з ним і наших українських читачів. Має вагу й те, що в цьому разі мова йде про твір, за який автора нагороджено нобелівською премією. До того ж іще я можу й від себе докинути до цього питання дещо таке, чого немає ні в одному з тих текстів, які я маю тепер у себе. А маю я три листи читачів на цю тему, що були надруковані в нюйоркській газеті „Новое русское слово" та „Нотатки редактора" цієї газети А. Седих, — те, що мені надіслав один українець, постійний читач „НРС". Усе це надруковане у вересневих за 1974 р. числах цієї газети.

Автори листів розповідають про те, що вони чули ще в СССР про історію написання роману „Тихий Дін", а також подають такі чи такі свої міркування з приводу цього питання. Автор хронологічно з цих листів з 17 вересня Гр. Радін, що обертався, як він інформує, в середовищі таких людей, як „наркомздоров'я" України С. Канторович, один брат якого був „помічником П. Постишева", другий — секретарем „наркома" Чічеріна, третій — головним лікарем відпочинкової оселі на Кавказі в м. Сочі, наводить різні тодішні розмови в цих сферах про „плаґіят Шолохова", а також свідчить, що про це відкрито не можна було говорити: ця справа була офіційно засекречена. Автор другого листа (з 19 вересня) В. Дордополо, учасник літературного гуртка в м. Ростові над Доном, переказує розмову на одному засіданні цього гуртка про те, що вдова убитого в бою 1919 р. поблизу станиці Вешенської (де й досі живе М. Шолохов — В.Ч.) білого старшини довідалася, що М. Шолохов знайшов у захопленому обозі білих валізу її чоловіка, в якій був рукопис твору „Тихий Дін" і думає його видати під своїм прізвищем. Це було в першій половині 20-их років. А приблизно через два-три роки, — інформує автор листа, — в місцевій газеті „Молот" була згадка про те, що ця вдова спробувала була позивати за це Шолохова, але чим це скінчилося, він не знає, як не міг він пізніше з'ясувати й де поділася та вдова. В. Дордополо не називає на прізвище того білого старшину. Це прізвище наводить автор третього листа, з 25 вересня, Г. Круговой. Він згадує, що наприкінці 20-их років, коли він був ще малим хлопцем, у їхній родині були розмови на цю тему. Але він бере під оборону М. Шолохова і припускає, що той міг скористуватися тільки щоденником білого старшини Крюкова, з записами подій на фронті за Першої світової війни, де М. Шолохов, як народжений 1905 р., не міг бути, алеж, каже, щоденник — ще не роман. І далі наводить різні докази на користь авторства М. Шолохова. Проте, далі він досить нелогічно припускає, що, „очевидячки, доведеться визнати в романі працю двох авторів — Шолохова й Крюкова". Але авторство Крюкова щодо 3 й 4 томів він виключає.

Ці листи появилися на саму газетну звістку про те, що Солженіцин виступив з викриттям цього плаґіяту в окремій книжці, виданій у Парижі російською мовою. Ця книжка вийшла у вересні 1974 р., і її перший примірник, повітряною поштою, одержав у Ню Йорку ред. „НРС" А. Седих та написав на підставі цього видання оті свої „Нотатки редактора", надруковані 24 вересня. (Лист Г. Кругового хоч і був надрукований день пізніше після цих „Нотаток", але він був надісланий до редакції, а може, й складений у друкарні без сумніву, раніше).

Книжка має назву „Стремя „Тихого Дона", а в цій назві слово „стремя" — українізм, що в цьому контексті значить „прудка течія", „бистрінь" (див. у Грінченковім слівнику слово „стрем'я"), — українізмів же в мові дінських козаків до 30 відс., як це засвідчив проф. Міртов у своїм „Донскім словар-і". Основний текст цієї книжки належить якомусь Д., що й стоїть на титульній сторінці як автор, а сам О. Солженіцин написав до цього тексту тільки передмову. Автора Д. уже немає серед живих, але Солженіцин, назвавши його „видатним літературознавцем", не вважав можливим „до которого часу" подавати його повне прізвище (може з огляду на безпеку його рідні). Крім того, в цій книжці передруковано статтю про Ф. Крюкова, яка була надрукована в ростовській газеті „Молот" із 13 серпня 1935 р.

Я подам основні інформації та думки Д. й самого Солженіцина за отими „Нотатками" ред. А. Седих, який у підзаголовку до них („Нотаток") прямо написав: „Літературний плаґіят Шолохова". Літературознавець Д. заповзявся був проаналізувати мовостиль „Тихого Дону" та розвиток образу головного героя його — Григорія Мелехова, і хоч смерть перешкодила авторові довести цю роботу до кінця, але він устиг переконатися, що ввесь роман, всі чотири томи його, написав згадуваний Крюков — Федір Дмитрович Крюков, людина з університетською філологічною освітою і дінський письменник ще дореволюційного часу (у газеті репродуковано дуже виразний його портрет), а М. Шолохов тільки „пристосував" цей твір до „радянських" вимог і тим значною мірою попсував його. Згідно з висновками Д., у перших двох томах зберігся текст Крюкова більш як на 95 відс., у третьому й четвертому — на 68-70 відсотків, решта — вставки М. Шолохова. При цьому Д. констатує недостатню мовну „грамотність" М. Шолохова, який закінчив тільки чотири кляси початкової школи. У „Нотатках", очевидячки, наводяться міркування Солженіцина (Седих виразно цього не зазначає), які мали б довести, що Шолохов не тільки через свою малу освіту, а й з огляду на свій вік (йому було 10 років під час Першої світової війни, 14 років, коли скінчилась громадянська війна і 23 роки, коли вийшов перший том роману) та короткі реченці для написання такого великого твору не міг бути його автором. Багато промовляє проти авторства Шолохова, на думку Солженіцина те, що оригіналу цього твору ніде немає, що він нібито згорів під час Другої світової війни, як також і те, що Шолохов охоче переробляв текст роману для пізніших перевидань, відповідно до чергових вимог „генеральної лінії партії".

Але, у всіх цих інформаціях залишилися нез'ясованими два моменти: а) як загинув чи помер Ф. Крюков і б) як його твір потрапив у руки М. Шолохова. Як я згадував вище, в листі Дордополо сказано, що його вбито в бою 1919 р., із одночасним запереченням того, що він нібито помер від тифу 1920 р. У статті з ростовської газети, якій найменше доводиться вірити, сказано, що він помер від тифу. Щодо „переходу" оригіналу Крюкова з його валізи в руки Шолохова той же Дордополо пише, що Шолохов захопив його після бою біля ст. Вешенської, а Солженіцин ніяк цього не пояснює.

Тепер моя черга сказати те, що я чув, живши на Північному Кавказі, і це, можливо, з'ясує оці два моменти. Седих, за Солженіциним, пише, що М. Шолохов був під час революції „молодим комісаром", без достоменнішого визначення цього „комісарства". А мені казано, що він працював у ЧК, де автора цього твору розстріляно, і тоді він, Шолохов заволодів цим твором. Крюкова могли заарештувати вже після закінчення громадянської війни як недавнього активного білоґвардійця і, як це звичайно робиться, забрано в нього й його писання. Такий кінець Крюкова міг зобразити Шолохов, привівши Григорія Мелехова наприкінці твору в станицю, де його міг чекати тільки арешт (хоч цього Шолохов і не сказав). Той Григорій Мелехов деякий час переховувався на одному з островів Дону, разом з декількома іншими недобитками проти большевицьких партизанів. Але їхнє становище ставало дедалі нестерпніше, вони мали труднощі із здобуванням харчів, крім того, між ними виникли підозри, що котрийсь із них хоче купити собі „прощення" ціною видачі своїх товаришів, — типова ситуація для кінця партизанської боротьби, відома на Наддніп-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВЗАЄМИН

У місячнику „Сучасність" ч. 9 за 1974 р. надрукована коротка стаття д-ра Василя Витвицького під поданим вгорі заголовком, у якій подає він свої думки про потребу наладнання добросусідських взаємин з нашими сусідами, що також пропаґує від деякого часу польський журнал „Культура" у Парижі. Ми мусимо пильніше, як досі, оминати, все, що стоїть поперед шляху наших добросусідських взаємин... і закинути такі шкідливі анахронізми, як спів „Не пора", пише автор названої статті.

Ідея наладнання добросусідських взаємин актуальна і доцільна, але, що стоїть на перешкоді до переведення цієї ідеї в дійсність пісня „Не пора", збагнути тяжко. У У тексті пісні, автором якої є Іван Франко, сказано: „Не пора, не пора, не пора москалеві й ляхові служить, довершилась України кривда стара, нам пора для України жить". У чому ж тут шкідливий анахронізм? Співаючи цю пісню, ми не ображуємо наших сусідів, ні західніх (поляків), ні північних (росіян) і так, як Іван Франко, не хоче їм служити, не хочемо бути вічними рабами і вислужниками, бо нам пора для України жить.

Дивує мене, що автор названої статті не дораджує заперестати співати й наш український гимн, бо в ньому є слова „згинуть наші воріженьки", може більш „анахронічні" ніж „не пора — служити". Ніодин з наших сусідів не може ображатися висловами цих пісень і для добросусідських взаємин жадати від нас, щоб ми „гнулися, як лози і були покірні, як вівця", як це співаємо в іншій пісні.

У названій статті є ще й інша „рецепта" для затіснення наших добросусідських взаємин: „Редакції наших газет у ніякому разі не повинні допускати до публікації вигадок тих одиниць, які дужим помахом пера закреслюють межі України на парусот кілометрів поза нашу етнографічну територію". На картах України, які тепер появляються, бачимо якраз навпаки, виразні „державні границі УССР", а наші етнографічні границі ледь-ледь зазначені і то без важніших місцевостей, немов то ми вже „подарували" наші землі на захід від Сяну з містами як Замостя, Ряшів, Кросно та інші, які на давніх картах Польщі зазначені, як приналежні до Русі. А чотири села на західньому кінці Лемківщини, на схід від Ґевонту, ще в роках 1939 - 44 творили українську збірну громаду. Може ради добросусідських взаємин маємо посунутися ще дальше на схід від Сяну, як цього бажають собі наші добрі сусіди у частих натяках у пресі та голосах на хвилях етеру про „наш Львув і Малопольску всходню"?

Думаю, що ніхто з українців не буде проти „скинення з плечей тягару історичного минулого", — як пише автор згаданої статті, якщо і наші сусіди виречуться „історичних" претенсій до наших корінних земель, та схочуть говорити як рівні з рівними. Та це буде можливе мабуть аж тоді, коли прийде до слова молоде покоління, що виросло вже в людовій Польщі і не є обтяжене „моцарствовими" поверсальськими мріями. Та й це ще питання, чи молоде покоління визволиться від шовіністичних ідей своїх батьків і дідів, бо досі чуємо думки про добросусідські взаємини лише від одиниць наших сусідів, нечисленних голубів серед зграї яструбів.

У кожному разі заторкнуте питання дійсно актуальне і над ним варто подумати не лише нам, але і нашим сусідам.

О. З.

Воффало

„РУШНИЧОК" ТУРБУЄТЬСЯ

У своєму „Голосі читача" у „Свободі" з 26-го листопада п. Софронів-Левицький заторкнув питання молодих, яке нас, як виконавців української музики, зокрема затурбувало.

Суть голосу п. Софронова-Левицького в тому, що на ринку появилися деякі платівки, накручені молодими країнськими мистцями, які мають у своїм репертуарі пісні московського походження. Ми були дещо заскочені, коли довідались, що версія мелодії до пісні „Розпрягайте хлопці коні", яку ми награли на нашій першій платівці, — фактично московського походження. Якщо це правда, то чому дотепер ніхто не взяв цього до уваги, а залишив, щоб вона розповсюджувалася поміж українцями і її прийнято, як українську мелодію. Адже ж, якщо ми не помиляємося, то під час свого турне по Канаді й Англії хор „Гомін" з Англії, з надзвичайним ефектом відкривав свої концерти саме цією версією пісні, „Розпрягайте хлопці коні". Ніхто тоді не мав жадного застереження.

Очевидно, ми не можемо заперечувати твердження п. Левицького, бо не маємо жадного доказу ,щоб ствердити чи ця мелодія московська, чи українська. Однак ми довідалися, що ті російські слова, котрі п. Левицький цитував і котрі мали б бути оригінальними до цієї мелодії також часто вживають до зовсім іншої мелодії. Отже, питання лишається без відповіді. Можна також доказувати, що це можливо москалі взяли цю пісню від нас. А композитор цієї мелодії залишається незнаним.

Фактично п. Левицький не доказав, що ця мелодія московська. Ми були б вдячні, якщо б він міг представити відповідні і переконливі докази, щоб ці твердження посилити. Інакше ми далі бу-

(Закінчення на стор. 4-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

„Хто Миколая любить..."

Це дуже гарно з боку св. Миколая, що він так любить хор „Молоду Думку" в Ню Йорку, що прийшов до неї одним місяцем раніше, як звичай велить, бо ще в понеділок, 18-го листопада, під час пресової конференції в Українському Народному Домі. А прийшов, звичайно ріг, не з порожніми руками, а приніс дорогій співаючій дітворі прекрасний, просто вимріяний дарунок — нового диригента, котрого „Молода Думка" так потребувала (а „стара" — і поготів!).

Сказано: „Хто співає, той хвалить Господа". Мабуть наші „думкарі", за 25 років служіння Богові, Україні й еміґрації рідною піснею, добре записані на високостях, якщо св. Миколай знайшов для них кваліфікованого диригента аж в... Ужгороді, а саме ним недавно прибулий з Рідного Краю викладач диригентури, теорії музики і співу, 26-літній Степан Комірний. Ред. Василь Тершаковець пише в „Свободі" з 26-го листопада, що п. Комірний"... перебрав уже диригентуру над відновленим головічим хором „Думка". З чого виходить, що св. Миколай дбає не тільки за ґемних дітей, але й за „старигків"...

А до нас, до Літературно-Мистецького Клюбу, що зараз у сусідстві головної квартири „Думки", св. Миколай вже давно не заглядає... Правда — діточок у нас Біг дасть, зате є непотішені вдо- і ми дуже радо привітали б, поважне число пенсіонерів, і ми дуже радо привітали б, чи то в горішній, чи в долішній клюбовій залі, такого скажемо, „Миколайка", як меценат Гарвардського Центру, п. Володимир Юрковський, наприклад, бо настала у нас „велика потреба" і велика криза з приміщенням, а радше з придбанням коштів на щомісячний чинш, світло, опал та інші дрібниці.

Відзначаючи в минулу п'ятницю, 13-го грудня, 10-ту річницю смерти нашого першого голови й засновника МЛКлюбу, сл. п. Сергія Литвиненка, тяжко зажурились члени Управи, що в таких незавидних обставинах приходиться вшановувати світлу пам'ять незабутнього Сергія... Може Покійний не допустив би до такого тривожного положення, якби був сьогодні з нами, може знайшов би засоби, а найважливіше — енерґію боротися з інфляцією получену з депресією?..

Думали, думали і схвалили: тому, що в цьому році вже запізно писати листи до св. отця Миколая і просити ласки з неба, вирішили написати звернення до нюйоркської Української Громади та просити в неї підтримки й допомоги таки тут, на Землі...

Ікер.

Микола Галів

ДРУГА КНИЖКА „АРХІПЕЛАГ ҐУЛаг"

2

Наводить Солженіцин розповідь про те, що в грудні 1928 року на Червоній Гірці (Карелія) — в'язнів за невиконання норми залишили ночувати в лісі — 150 осіб замерзло на смерть. Це звичайний соловецький прийом. Або в другому місці він пише — „Трудно повірити другому розказові: що на Кемь-ухтинській трасі близько містечка Кут, в лютому 1929 р. роту в'язнів, біля сто осіб, за невиконання норми загнали на костир — і вони згоріли!" Про це розказав Солженіцину один професор, Д.П. Каллістов, старий соловчанин.

Ось один з маркантних соловецьких прийомів. В'язень Осоргін був призначений на розстріл. У той сам час, коли він мав бути розстріляний, приїхала на соловецьку пристань на побачення його дружина. Осоргін просив завідуючих не відмовити дружині побачення. Він пообіцяв, що не дозволить дружині довше затриматись, як три дні, а як тільки вона від'їде, можуть його розстріляти. Учинили його просьбу. Протягом трьох днів зустрічі з дружиною Осоргін ні одного слова не сказав і не дав найменшого натяку на свій вирок. Вона могла з ним ще залишитись довше, але він її упросив, щоби після трьох днів від'їхала. Коли пароплав відпливав з дружиною Осоргіна, сам він роздягався до розстрілу. Одежу треба було зберегти. Звичайно в'язні ходили в мішках.

Щоби одурити світ, а зокрема і в самому Совєтському Союзі показати, як за большевицької дійсности навіть в'язні щасливо живуть, вислано окрему комісію, в якій був загально відомий російський письменник М. Горький. Та комісія відвідала також Соловки. М. Горького водили всюди, все він оглядав, але нічого „не бачив". Під час візити один молодий хлопець зловив М. Горького і все йому докладно розказав, благаючи його, що він повинен побачити і те, чого йому не показували. Хлопець йому розказував півтори години. Горький вийшов з бараку, заливаючись сльозами, сів на підводу і поїхав на обід на дачу до начальника табору.

В'язні прибігли до хлопця: — „Чи ти про комарів розказав". — „Розказав". (До цього слід зробити пояснення: на соловецьких островах часто карали в'язнів, прив'язуючи їх голими до дерева, і їх комарі викінчували). „Про жердочки сказав"? — „Сказав" — „А про це, як з драбини спихають, а там дальше добивають?" — „Сказав"! — „А про мішки?" „А нічліг в снігу?" (зрозуміло голими). — „Про все, все сказав". На жаль навіть не знав імени цього правдолюбивого хлопця. Після розмови з хлопцем Горький у книзі відгуків написав такі слова:

„Я не в спромозі висловити мої приємні спостереження в кількох словах. Не хочеться, а й соромно (!) було б впасти в шабльонові похвали для людей чудесної енерґії, які являються чуйними й невтомними сторожами революції, та уміють разом з тим бути замітно сміливими творцями культури". (Журн. „Соловецького острова", 1929, Но. 1. стор. 3.) В Збірнику творчости Горького цієї записки немає.

23 липня Горький відплив. Хлопця, який йому все розказав, відразу розстріляли. В'язні сподівалися, що Горький після відвідин соловецьких островів напише правду, і народ про все довідається, але, на жаль, так не сталося. Горький похвалив, як бачимо тюремщиків.

Хто ж керував соловецькими таборами?

Ось типова біографія Успенського. Він був сином священика. Так його застала революція. Що ж його чекало? Анкети, обмеження, заслання й переслідування. Але ніяк не зітреш і не зміниш свого батька. Ні, можна, придумав Успенський: „він убив свого батька і зголосив це владі, що зробив це із клясової ненависти (стор. 63). Йому дали легкий вирок і зразу пішов у таборі по виховній лінії. Скоро вийшов на волю і став начальником КВЧ Соловок. Там йому поручили, щоб він доказав свою клясову позицію. Він був між тими, що розстрілювали людей. Вони стріляли п'яні, не точно — і вранці велика присипана яма... ворушилась. Після цих масових розстрілів змінили начальника, замість Ейхманса—Зарін, і рахується, що встановлено нову еру законности на Соловках. Зарін був швидко знятий за лібералізм (здається, його засудили на 10 років).

Ось сильветка іншого представника, якого запам'ятали соловецькі острови, а ним був Френкель, що являвся нервом Архіпелагу.

Нафталій Аронович Френкель, турецький жид, народився в Константинополі. Закінчив комерційний інститут і займався лісоторгівлею. В Маріюполі заложив свою фірму і став мільйонером. Солженіцин його називає „лісним королем Чорного моря". Він мав власні середники льокомоції, навіть видавав у Маріюполі свою газету під назвою „Копійка", що би підкопати своїх противників.

У Першу світову війну Френкель чув носом, що можуть наступити докорінні зміни, і він заздалегідь ульокував свій капітал у Туреччині, а згодом, в 1917 році, сам переїхав до Константинополя. Звичайно, він там міг був і далі проживати, спокійно займатися комерцією і не знав би горя, і не став би пострахом - леґендою. Здається, що Френкель належав до непосидючих людей і пов'язався з большевицькою розвідкою.

В часі НЕП-у приїжджає до СССР і таємно скуповує золото і цінності, яких большевикам не вдалося відібрати в населення. Коли своє завдання виконав, все це накриває ҐПУ, і його садять до тюрми.

(Продовження буде)

ДЕЛЕГАТИ 28 КОНВЕНЦІЇ УНСОЮЗУ! ЧИ ВИ ВЖЕ ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК Й ПРИДБАЛИ „ДЕЛЕГАТСЬКУ ДЕСЯТКУ" НОВИХ ЧЛЕНІВ? ВЧИНІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО, ЩЕ ПЕРЕД ЗАКІНЧЕННЯМ ЦЬОГО КОНВЕНЦІЙНОГО РОКУ!

Д-р Леонід Рудницький — повним професором

Філядельфія (Н. П.). — Наспіла саме вістка, що д-рові Л. Рудницькому з Ля-Саль Коледжу признано звання „повний професор", за европейським терміном — „звичайний професор".

Проф. Л. Рудницький закінчив свої студії в ЗСА і Европі, як германіст, — фільолог і літературознавець. Темою його докторської дисертації були переклади Івана Франка з німецької літератури, на основі якої він здобув титул доктора в Українському Вільному Університеті.

Уже тема дисертації вказує на те, що молодий учений цікавиться українською і німецькою літературою, отож опрацьовує теми з царини творчости обох народів. Його показна уже бібліографія вказує на його поважне вглиблення в літературну тематику: „Йоган В. Ґете і Іван Франко", „І. Франко й німецька література", „Франків переклад пісні про Нібелюнґів", „Шевченкові твори в англійських перекладах", „Українська еміґраційна проза" і багато інших тем. Всі ці статті й ширші розвідки опубліковані в престижевих журналах, в українській, німецькій і англійській мовах. Головною працею цього автора є „Іван Франко і німецька література", що саме вийшла книжкою (на 226 ст. друку, в вид. УТГІ в 1974 р.) в Мюнхені.

Проф. Л. Рудницький є також автором літературознавчих оглядів, як, наприклад, „Українська Література" в Новій Католицькій Енциклопедії з 1967 р. Окрім того, цікавиться він методикою викладання мов і літератур на рівні вищих шкіл (праці: „Перші кроки в програмах порівняльних літератур на рівні „андерґраджуейт" або: „Новий аспект викладання німецької мови").

Поряд з цим, д-р Л. Рудницький є також літературним перекладачем.

Проф. Л. Рудницький є доцентом Українського Католицького Університету ім. св. Климента та був професором-гостем Українського Вільного Університету. Він є членом академічних і професійних товариств; в українських наукових установах бере діяльну участь, є членом управи НТШ в Філядельфії, членом Української Американської Асоціяції Університетських Професорів і також діяльним громадським діячем.

Клод Брінеґер зрезиґнує з посту секретаря транспортації

Вашинґтон. — У середу, 18 грудня, секретар транспортації Клод С. Брінеґер повідомив, що плянує зрезиґнувати з цього посту 1-го лютого наступного року і вернутися до приватного життя. Президент Форд прийняв резиґнацію Брінґера та висловив йому „глибоку вдячність" за його вклад в розвиток транспортації в ЗСА. Речники Білого Дому повідомили, що новим секретарем транспортації правдоподібно буде Джон Е. Робсон, колишній заступник секретаря транспортації, який тепер є адвокатом у Чикаґо. Резиґнація Брінеґера — це третя з черги резиґнація високого урядовця, призначеного ще колишнім президентом Ніксоном. У вівторок, 17 грудня, зголосив свою резиґнацію Рой Л.Еш, директор Бюра Управління і Бюджету, а тиждень раніше Білий Дім повідомив, що дотеперішній генеральний прокуратор Вілліям Саксбі буде призначений на пост амбасадора до Індії. Думають, що незабаром президент Форд оголосить ще інші зміни на високих урядових постах. Між іншим, у четвер, 19-го грудня, Сенат схвалив номінацію Вілліяма Саксбі на пост амбасадора до Індії.

Речиталь О. Цибрівської в Ню Йорку

Це був той оптимістичний, сповнений буйного розмаху, і щирого ентузіязму, вечір, що скріплює ваше самопочуття додатньо. Орися Цибрівська з Ню Гейвену, вчинила Ню Йоркові надзвичайно приємну несподіванку. Її речиталь з 8-го грудня ц.р. в залі Українського Інституту, перевищив всякі очікування і сподівання слухача. Це, по нещодавнім, блискучім виступі в Ню Йорку, молодої нашої піяністки з Філядельфії панни Артимів, що на ньому автор цього допису не міг — на жаль — бути, другий молодечий, пам'ятний успіх, що дає нам надії на світле прийдешнє цих дівчат, як на піяністок великого формату.

Проте, заки ще візьмемось за обговорення самої програми вечора, мусимо звернути увагу на вагомий і підставовий недолік багатьох наших молодих виконавців. А саме, в програмі їхній немає — звичайно — української музики. Наші молоді піяністи (і не тільки піяністи), мусять запам'ятати собі, що вони є українцями і їхнім обов'язком є виконувати музику свого народу. Наші музичні твори не гірші від творів інших народів. Вивчаючи й інтерпретуючи наші композиції вони навчаться любити їх і наберуть самопошани, як до свого народу так і до себе самих.

Щодо програми Христі, — де теж не було української музики, — існує одне оправдання. Вона грала програму, що приготовила її в американській Пібаді Консерваторії, в якій української музики не знають і ще не грають. Тому то важко вимагати, щоб у її програмі були й українські твори. Бо це ще шкільна програма випускного речиталю, що його вона за кілька днів гратиме в Балтиморі, саме в Пібаді Консерваторії. Однак на майбутнє ми зачнемо оминати виступи без української музики.

Отже програма Христі складалась, цим разом, з трьох довжелезних композицій: Шубертової сонати ґ-дур, оп. 78: Равеля: „Шляхетні і сентиментальні вальси", та Лістової „Фантазії - сонати Данте". Відбулась одногодинна програма за правилами Консерваторії; Христя виконала її від початку до кінця захоплюючо. Вона має всі дані, щоб дійти до вершин піяністичного Олімпу, оскільки — розуміється — не притрапиться їй якийсь людський катаклізм, що оберне її талант і працю у нівець. Та будьмо оптимістами і вірмо в щасливу зірку Христі.

Вже від перших тактів її гри легко було завважити, що її особлива увага звернена на тонкі динамічні тінювання фраз чи навіть поодиноких тонів. А потім прозвучав гарний, ядерний удар, співне леґато та кантилена, душевне вичуття гри і тричі темперамент. Її нерозгубленість, а навіть самопевність себе, не зарозумілість — тільки скріплювали додатнє враження виступу. Зробити цікавою, довженну Шубертову сонату, це для молодої піяністки мозольне завдання. Та Христя вив'язалась із нього прекрасно. Видобути всі кольори, світла і відтінки з не так аж надто захоплюючих „Вальсів" Равеля, це не легке діло, навіть для першорядного професійного піяніста. Та в Христі ці додатні сторінки вийшли дуже переконливо. А вже її темпераменту і тих іскрометних октав правої і лівої руки в композиції Ліста не швидко забудеться.

Однак нетерпляче ждемо українських, рідних композицій!

Теодор Терен-Юськів

ГАЛИНА НОВАКІВСЬКА В ЧИКАГО

29-ий Відділ Союзу Українок Америки і Т-во Українських Інженерів Америки — Відділ Чикаґо, влаштували образотворчу виставку Галини Новаківської в Чикаґо, яка відбулася 6, 7, 8-го грудня 1974 р. в ґалерії Т-ва „Леви". Виставку відкрив голова Т-ва Інженерів, інж. Дмитро Григорчук, слово про мисткиню виголосив О. Д. Кочман.

Концерт Об'єднання Українських Православних Сестриць

У залі катедри св. Володимира в Ню Йорку, після св. Літургії, 1-го грудня ц.р., відбувся концерт зорганізований Об'єднанням Українських Православних Сестриць в Америці, деканату Ню Йорку та Ню Джерзі.

Заким розпочався концерт, виступила з привітанням Леся Бриньовська і представила почесних гостей: голову управи Об'єднання — Галину Петренко з Вашингтону, її заступницю — Галину Степаненко (Вашингтон), почесну членкиню Управи Марію Світ (Ню Йорк), к. голову Об'єднання а тепер пресового референта Управи паніматку О. Селепину, яка рівночасно є головою Сестрицтва парафії св. Андрія в Баунд Бруку, референтку харитативних справ — пані Анґеліну Худу, голову управи Сестрицтва парафії св. Трійці на Брум стріт Тетяну Дзівак, секретарку Об'єднання Валентину Пахолюк з її чоловіком.

З привітом опісля виступила Г. Петренко

Промова - звернення пані Г. Петренко викликала велике заінтересування у присутніх, бо відповідала сучасному положенню нашого політичного життя та праці українського жіноцтва в системі українських православних сестрицтв.

Програму концерту започатковано виступом молодої студентки - стипендіянтки Нюйоркського університету, кляси піяно, парафіянки св. Трійці на Брумстріте Ню Йорку — Олі Шеметило, яка виконала етюд Шопена та прелюд В. Барвінського.

Наші відомі співачки Ганна Шерей та Олена Замята виконали три дуети: „Чого чекати" — муз. Колеси, „Не забутий вальс" — муз. Кос-Анатольського та „Білі каштани" — муз. П. Майбороди. Їхні дуети мають заслужений успіх серед любителів українського співу, бо в них вони демонструють не тільки високої якости голосові можливості, але також вкладають в них свою душу і замилування до української пісні.

Молода українка, народжена в Німеччині, яка тепер перебуває в Баунд Бруку, студентка Анґеліна Король, доня українського священика з Карлсруе — деклямувала вірші „Чернець" Т. Шевченка та „Україно" В. Симоненка.

Був також цікавий виступ кольоратурного сопрано В. Жили - Наливайко, солістки парафії св. Трійці з Брум Стріт в Ню Йорку, яка щойно повернулась з двохлітнього перебування в Японії. Вона проспівала „Соловейка" музики М. Кропивницького та народну пісню „Глибока криниця" Л. Ященка.

Останньою точкою концерту був виступ відомого ансамблю бандуристок ім. Лесі Українки при Об'єднанні УПСестрицтв у складі: Ніни Галіон, Марії Кошман, Ізабелли Несвяченої, Дарії Оріховської, Лариси Паливоди, В. Сизоненко і Раїси Хейлик. Бандуристки виконали „Зелений Гай" (слова Грабовського, музика Лопатинського), „Жита" (слова Симоненка, муз. Пашкевича), „Де гори Карпати" (слова Карського) „Лебеді Материнства" муз. Юркевича, „Скрипка би не грала" в обробці Ніни Галіон та „Била мене мати" муз. Юркевича.

Між бандуристками окреме місце займає наша парафіянка і хористка Ніна Галіон, який завдячуємо аранжеровку багатьох пісень для бандури. Також приємно бачити серед ансамблю Ларису Паливоду, членкиню Метрополітальної Ради нашої церкви, де вона репрезентує вперше усе українське православне жіноцтво. Сольові співи виконували Ніна Галіон і Дарія Оріховська.

Виступ наших бандуристок був великим успіхом.

Серед гостей під час концерту були голова Консисторії УПЦеркви в Америці протопресвітер о. А. Селепина, настоятель церкви св. Трійці о. С. Непріль із пані-маткою та численними парафіянами з Брум Стріт і предсідниця їхнього Сестрицтва Т. Дзівак, протопресвітер о. І. Данилевич з пані-маткою і о. В. Базилевський з пані-маткою та представник УВАН проф. І. Замша.

Цей концерт та його організація є показниками можливостей і успіхів праці нашого жіноцтва, яке гуртується біля своїх парафій Української Православної Церкви в Америці. Це був один з найкращих концертів - вечорів, які нам довелося відвідати на протязі багатьох років.

І. Світ

Ізраїль твердить, що в Сирії є 3.000 совєтських вояків

Тель Авів. — Ізраїльський міністер оборони Шімон Перес заявив 17-го грудня на пресовій конференції, що Ізраїль має доказові матеріяли, що в Сирії під сучасну пору перебуває приблизно 3,000 совєтських офіцерів і вояків, головно спеціялістів від летунства і ракетної зброї, які займаються перевишколом сирійської армії. Совєтський Союз, твердить Перес, не тільки поповнив сирійське летунство і танки, втрачені в минулій жовтневій війні, але додатково доставив для Сирії 1.062 танки, більше як 300 джетових літаків, відповідну кількість протилетунських ракет, кілька сотень панцерних авт для перевозу військ і найновіші протитанкові базуки, які щойно пройшли випробування в СССР. Міністер Перес звернув увагу, що Сирія починає концентрувати танкові з'єднання і тяжкі гармати в Голянських горах ,до речі, забороненій ОН зоні. Там же ведуться на широку скалю роботи військових споруд, бункерів, кулеметних гнізд тощо. Враховуючи пожвавлену доставу зброї Совєтським Союзом для Іраку, Єгипту, Левану та інших арабських країн — каже Перес — треба очікувати, що котрась з тих країн може спровокувати нову війну, до якої Ізраїль мусить бути кожночасно готовий.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

демо вважати цю мелодію українською.

Одначе, було б для всіх корисно, коли б люди добре обізнані з українською музикою і здібні пізнавати пісні чи мелодії, які є чужого походження, зробили їхній список для загальної довідки. Можливо, що п. Левицький, котрий заторкнув цю проблему, міг би це започаткувати.

Для нас це було б дуже важливе і корисне для орієнтації. Дотепер ми накрутили дві платівки і підготовляємося до випуску третьої. Репертуар наш оснований виключно по українській музиці — народного і танцювального жанру, а також важливого для нас національно-політичного характеру. В цей репертуар ми також поступово стараємося вкладати нові оригінальні модерні українські пісні, написані молодими силами чи в Україні, чи тут.

Ясно, що ми хочемо оминати ті пісні, котрі виявляються неукраїнськими. Однак ми мусимо собі усвідомити, що в репертуарі української музики існують пісні, які оригінально походили від сусідніх народів і з роками присвоїлися між українцями, так же само, як наші пісні присвоїли собі сусідні народи. Таке взаємодіяння неминуче, бо для пісень немає кордонів.

Наприкінці висловлюємо признання п. Левицькому що звернув нам увагу, заторкнувши це питання.

„Рушничок":
Степан Андрусяк, Євген Осідач, Андрій Гарасимович, Юрко Штик, Борис Будний
Монтреаль, Канада

Конґрес проголосував призначити 5.5 більйона долярів на допомогу безробітним

Вашингтон. — У середу, 18 грудня, обидві Палати Конґресу схвалили компромісовий законопроєкт, який пропонує призначити 5.5 більйона долярів на створення коло 375,000 нових публічних праць,що зменшило б число безробітних, а також проголосували поширити безробітну допомогу на кілька мільйонів робітників, які досі цієї допомоги не могли одержувати. Того самого дня Палата проголосувала додатковий законопроєкт, який із цієї загальної суми 5.5 більйона долярів вже тепер асиґнує 4 більйони долярів на негайне створення 111,000 нових публічних праць і на продовження часу тривання безробітної допомоги. У четвер, 19 грудня, Сенат також проголосував цей асиґнаційний законопроєкт.

До українського громадянства і діячів українського театру

Об'єднання Мистців Української Сцени з приємністю інформує громадянство і всіх працівників українського театру та споріднених із ним мистецтв, що понаддворічна праця Редакційної Колеґії, на чолі з д-ром Григором Лужницьким, над запляновано „Книгою Діячів Українського Театру" закінчена. Книга в двох томах, по 600 сторінок кожен, в тому 200 сторінок фотодокументів, друкується у Видавництві „Свобода". Книга має назву: „Наш Театр" — Книга Діячів Українського Театру.

Вільний український театр, який відіграв, відіграє й буде відігравати незмінно велику ролю в збереженні й розвитку української мови і культури — знайде в книзі своє найповніше відображення за майже 100 років діяльности. Все, що забороняє окупаційна Москва в українських театральних виданнях в Україні — знайде читач у книзі „Наш Театр".

Видавнича Комісія інформує, що дотепер на видання книги „Наш Театр" зібрано пожертв, у тому від старших віком акторів-пенсіонерів та ще нечисленних організацій і громадян, понад 10.000 долярів. Турботою Видавничої комісії і Управи ОМУС-у є, щоб ця історично-мистецької вартости книга не зазнала затримки, зібрати додатково 8-9 тисяч долярів. Віримо, що українська громада прийде з допомогою.

Управа ОМУС-у і Видавнича Комісія закликає громадянство, в тому всі Центральні і місцеві Організації складати пожертви на видання книги із свідомістю, що як тисяча долярів, так і один долар — є цеглинами у будову вільної української національно-християнської культури.

Редакційна Колеґія: голова — д-р Григор Лужницький, літературно-мовний редактор — Леонід Полтаза, редактор — Олег Лисяк, режисер — Володимир Шашаровський.

Видавнича комісія: голова Юрій Кононів, члени — Василь Сердюк, Михайло Івасівка.

Пожертви на фонд видання книги „Наш Театр" слати на адресу Управи ОМУС-у: Association of Ukrainian Theatre Artistis 1309 W. Ruscomb St. Poiladelpria, Pa. 19141 U.S.A.

ДО ПИТАННЯ ПРО „ТИХИЙ ДОН" М. ШОЛОХОВА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

рянщині з того самого часу, і на західніх українських землях — з кінця УПА після Другої світової війни. Мелехов прийшов на свій город з „берега", а не з вулиці, не знаючи, чи йти йому на подвір'я й до хати („куреня").

Такий кінець цього роману я пам'ятаю з першого його видання, як цей „кінець" подано в пізніших виданнях, я не знаю. Я можу ще сказати, що мене вразив при читанні цього твору реалістично - протибольшевицький його зміст. Очевидячки,, Шолохов тоді ще не зміг так радикально переробити його, щоб з тексту зник дух автора, учасника протибольшевицької боротьби. Це було й причиною його великого успіху в читачів. При цьому, скільки тепер пригадую, перший том, всупереч думкам згаданих вищі авторів, мені показувався найслабкішим. Але я тоді ще був тільки початківцем у критиці.

Проте, мабуть, не можна заперечувати літературного хисту М. Шолохова, без чого ніхто не може переробляти й чужих творів. А його наступний роман „Рушена цілина" (а не „Піднята...", як це тепер перекладають), якого згадані автори чомусь не згадують, виразно свідчить про цей його хист, дарма, що тема цього твору дуже „слизька" — колективізація. Правда, його останній твір, який я читав, — „Доля людини", уже написаний без цього хисту, але в большевицьких цензурних умовах навіть геній може стати псуймайстром.